

Üniversite Öğrencilerinin Narsisizm ve Saldırganlık Düzeylerini Etkileyen Facebook Davranışlarının Chaid Analizi ile Belirlenmesi¹

Determining Facebook Behaviors Affecting the Narcissism and Aggression Levels of University Students by Chaid Analysis

Yavuz KOŞAN^{2a}

^a Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Muş, Türkiye

ORCID: 0000-0003-4118-4777

kosan.y@gmail.com.com

Eylem KILIÇ^b

^b Doç. Dr. Bağımsız Araştırmacı

ORCID: 0000-0003-2581-8717

keylem@gmail.com

Anahtar

Kelimeler:

- 1.Narsisizm
- 2.Saldırganlık
- 3.Facebook
- 4.Sosyal ağ siteleri
- 5.Chaid

Keywords:

- 1.Narcissism
- 2.Agression
- 3.Facebook
- 4.Social network sites
- 5.Chaid

Geliş Tarihi:

25.11.2022

Kabul Tarihi:

14.12.2022

Yayın Tarihi:

29.12.2022

Öz

Narsisizm ve Saldırganlık birbiriyle yakından ilişkili kişilik özellikleridir. Narsisist ve saldırgan bireyler sosyal ağ sitesi Facebook'ta çeşitli davranışlar aracılığıyla bu özelliklerini sergileme eğilimindedirler. Bu nedenle bu iki kişilik özelliklerine sahip bireylerin Facebook'ta ne tür davranışları sergilediklerinin belirlenmesi narsisizm ve saldırganlığa yönelik müdahaleleri belirlemek ve geliştirmek için önemlidir. Bu amaçla, mevcut araştırmada narsisizm ve saldırganlık değişkenleri üzerinde etkili olabilecek Facebook davranışları incelenmiştir. Etkili olan değişkenlerin belirlenmesi için CHAID analizi kullanılmıştır. Bu doğrultuda Türkiye'de bir devlet üniversitesinde lisan eğitimine devam eden 616 (328 kız-290 erkek) katılımcı uygun örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Yapılan CHAID analizi sonucunda narsisizmi en iyi açıklayan değişkenin başarılarını Facebook'ta paylaşma değişkeni olduğu, saldırganlık davranışını en iyi açıklayan değişkenin ise kişisel destek arama değişkeni olduğu belirlenmiştir. Ayrıca başarılarını Facebook'ta paylaşma davranışını en iyi açıklayan değişkenin ise tanınmayan kişilere arkadaşlık isteği gönderme değişkeni olduğu belirlenmiştir

Abstract

Narcissism and aggression are closely related to personality traits. Narcissistic and aggressive individuals tend to display these traits through various behaviors on the social networking site Facebook. Therefore, determining what kind of behaviors individuals with these two personality traits exhibit on Facebook is important to identify and develop interventions for narcissism and aggression. For this purpose, Facebook behaviors that can be effective on narcissism and aggression variables were examined in the present study. CHAID analysis was used to determine the effective variables. In this direction, 616 (328 female-290 male) participants continuing their language education at a state university in Turkey were determined by convenient sampling. As a result of the CHAID analysis, it was determined that the variable that best explains narcissism is the variable of sharing your achievements on Facebook, and the variable that best explains the aggressive behavior is the variable of seeking personal support. In addition, it was determined that the variable that best explains the behavior of sharing their success on Facebook is sending friend requests to unknown people.

Atıf: Koşan, Y. & Kılıç, E. (2022). Üniversite öğrencilerinin narsisizm ve saldırganlık düzeylerini etkileyen Facebook davranışlarının Chaid analizi ile belirlenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 348-369.

Citation: Koşan, Y. & Kılıç, E. (2022). Determining Facebook behaviors affecting the narcissism and aggression levels of university students by Chaid analysis. *MAUN Journal of Education*, 2(2), 348-369.

¹ Bu çalışma, birinci yazarın "Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanımının Narsisizm ve Saldırganlık Düzeyleri ile İlişkisinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Sorumlu yazar/Corresponding author

Giriş

İnternet, bireylerin iletişime geçtikleri önemli bir sosyal alandır (Amichai-Hamburger ve Vinitzky, 2010). İnternet kullanımının yaygınlaşmasıyla sosyal ağ siteleri (SAS) de oldukça popülerleşmiştir. Bu popülerliğin bir sonucu olarak, SAS'lar hızlı bir gelişim göstermiş ve gençler arasında en çok kullanılan uygulamalara dönüşmüşlerdir (Dixon, 2020; Hughes vd., 2012; Krämer ve Winter, 2008). Türkiye'de genç nüfusun SAS'ları kullanma oranları Dünya ortalamasının üzerindedir. Dünya genelinde 13 yaş üzerindeki bireylerin SAS'ları aktif kullanma oranı %63 iken, Türkiye'de bu oran %81'dir. Dünyada bir kişiye düşen ortalama SAS hesabı sayısı 8,6 iken, Türkiye ortalaması 9,1'dir. Türkiye'de 54 milyon SAS kullanıcısı bulunmakta ve SAS'lar arasında Facebook kullanıcılarının sayısı 37 milyon civarındadır (wearesocial.com, 2020). SAS'lar sınırlı bir sistem içerisinde kullanıcılara profil oluşturma ve bu profil üzerinden içerik paylaşma olanağı sunmaktadır (Boyd ve Ellison, 2007). Günümüzde hemen hemen herkes SAS'lar aracılığıyla birçok içeriği (düşünce, fotoğraf, video vb.) paylaşma fırsatı yakalamıştır. Bireyler çok az internet bilgisine sahip olsalar bile, SAS'lar aracılığıyla çok büyük kitlelere ulaşabilmektedirler (Krämer ve Winter, 2008).

SAS kullanımının Dünyada ve Türkiye'de bu kadar yaygın olması yeni bir araştırma ortamı sağlamış ve araştırmalar bu alana yoğunlaşmıştır (Bergman vd., 2011; Mehdizadeh, 2010). Bu doğrultuda SAS'lardaki etkileşim türü ile bu tür sitelerin kullanımı ve kişilik özelliklerinin araştırılması önem kazanmıştır (Hong vd., 2017; Hughes vd., 2012; C. W. Wang vd., 2015). Tutarlı davranış kalıpları olarak tanımlanan kişilik (Burger, 2006) ve kitle iletişim araçları arasındaki ilişkiler uzun yıllardır bilim insanlarının odağındadır (Rosengren, 1974). SAS'lar ortaya çıkmadan önce kişilik özelliklerinin film, müzik, televizyon vb. tercihlerinin yanında (Weaver, 1991), kitap seçimi ve kültürel etkinliklerle de yakından ilişkili olduğu belirlenmiştir (Kraaykamp ve van Eijck, 2005). Günümüzde, internet tabanlı uygulamalar kitle iletişim araçları arasında ilk sırayı almış, kişilik özellikleri ve internet kullanımı üzerine yürütülen araştırmalar en yoğun bilimsel araştırmalara dönüşmüştür (Ryan ve Xenos, 2011). Çünkü internet ortamındaki davranışları anlamayı sağlayan en önemli faktör kişiliktir (Amichai-Hamburger ve Vinitzky, 2010; Ryan ve Xenos, 2011; J. L. Wang vd., 2015). Kullanıcıların SAS'larda yaptıkları paylaşımlar kişilik özelliklerini yansıtmaktadır (Foster ve Campbell, 2007; Gentile vd., 2012; Özgüven ve Mucan, 2013).

SAS'lar ve kişilik özelliklerini araştıran çalışmaların bir kısmı narsisizm ve SAS arasındaki ilişkilere odaklanmıştır (Amichai-Hamburger ve Vinitzky, 2010; Liu ve Campbell, 2017; Miller vd., 2011; Moore ve McElroy, 2012; Ross vd., 2009; Zywicki ve Danowski, 2008). Narsisizm (patolojik olmadığı sürece) normal bir kişilik özelliğidir (Kernberg, 2012). Sağlıklı bireyler çeşitli derecelerde bu özelliğe sahiptirler ve birçok çalışma narsisizmin normal bir kişilik özelliği olduğunu göstermektedir (Emmons, 1987). Normal narsisizm, benliğe olan libidinal bir yatırımdır. Benliğe yapılan libidinal yatırım, benlik ile benlik içi, ego, süper ego ve id yapıları arasındaki ilişkilerden kaynaklanmaktadır. Normal narsisizmin gelişmesi için içsel yapılar (benlik, duygular ve biliş) ile dış unsurlar (anne-baba vb.) arasında bir denge

olması gerekmektedir (Kernberg, 2012). Psikanalize göre narsisizm evrensel bir kültürdür. Benzer biçimde geleneksel psikoloji de kendini sevmenin çok olumlu olduğu başkasını sevmeden önce kendimizi sevmemiz gerektiği vurgulanmaktadır (Stam ve Shohat, 2007). Bu normalliğin yanında narsisistler büyüklenmeci davranmaya, hayranlık duyulmaya ve takdir edilmeye yönelik aşırı bir eğilime sahiptirler. Diğer insanlara karşı empati yokluğu, kendini beğenmişlik, benmerkezcilik, diğer insanların yaşadıklarına ve onların yaşattıklarına karşı duyarsız olma, içten üzüntü, yas ve özlem duyguları hissetmeme gibi çeşitli özelliklere sahiptirler (Foster ve Campbell, 2007; Kernberg, 2012). Narsisistler aynı zamanda zeki ve üstün yeteneklere sahip oldukları izlenimi uyandırmaktadırlar. Bu sadece çevredeki insanlara yaşattıkları bir yanılsamadan ibarettir (Ozan vd., 2008). Narsisizm gelişim aşamaları boyunca ortaya çıkan kaçınılmaz bir durumdur. Yaşanan bu sürecin sağlıklı geçirilmesi normal narsisizm, süreç boyunca bozulmalar meydana gelmesi ise patolojik narsisizm olarak adlandırılır (Atay, 2009). Normal narsisizm normal nesne ilişkileriyle, patolojik narsisizm ise patolojik nesne ilişkileriyle aynı anda gelişmektedir (Kernberg, 2012). Normal narsisizm, patolojik (klinik) narsisizm ile oldukça benzer özellikler barındırır ancak normal narsisizm oldukça düşük seviyede seyretmektedir (Bergman vd., 2011). Twenge ve Campbell (2010) narsisizmi oldukça dikkat çeken bir kavram olarak ele almış ve yaygınlığının yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Narsisist Kişilik Bozukluğu (NKB) üzerine yapılmış olan araştırmalara (Atay, 2009; Bergman vd., 2011; Kernberg, 2012) ve genç nüfusa yoğunlaşıldığında; klinik bir tanı koymaya degecek kadar ilerlemeyen ama bunun yanında birey ve çevresindeki kişiler için yıkıcı olabilen davranış ve tutumlar normal narsisizm olarak tanımlanır. Normal narsisizm çok daha yaygın olduğu için potansiyel olarak çok daha zararlıdır. Bu özellikler NKB için de geçerlidir (Twenge ve Campbell, 2010).

Genç kuşaklar arasında internet tabanlı yeni bir iletişim tarzı doğmuş ve özellikle Y kuşağında (1980-1999 yılları arasında doğanlar) narsisizm düzeyindeki artışa paralel olarak SAS kullanımının da artması, ikisi arasında bir ilişki olup olmadığı sorusunu akıllara getirmiştir (Bergman vd., 2011). Ulaşılan sonuçlar, SAS'ların narsisist bireyler açısından çekici olabileceğini göstermektedir (Buffardi ve Campbell, 2008). SAS'lar narsisizmi bir kısır döngüde pekiştirmektedir (Twenge ve Campbell, 2010). SAS'larda öz çekimlerin çoğalması, günlük yaşama ilişkin ayrıntılı bir arşivleme olanağı sunması, çevrimiçi sosyal sermaye arayışı ve dikkat çekici dijital ekran eylemlerinden kaynaklı narsisist davranışların hâkim olduğu görülebilir (C. Faucher vd., 2014; K. X. Faucher, 2018). SAS'lar narsisistler için elverişli koşullar sunarak hayranlık ve itibar kazanmalarına imkân verir. Genel olarak SAS'lar narsisist benlikleri pekiştiren bir işlev görerek narsisist bireylerle özdeşleşen bir alana dönüşmektedir (McCain ve Campbell, 2018). SAS'lar narsisistlere; geniş kitlelere ulaşma, yüzeysel ilişki temelli büyük sosyal ağlarını oluşturma ve kendilerini sunma konusunda özerklik imkânı verdiğinden, onlar için oldukça caziptirler (Buffardi ve Campbell, 2008). Araştırmalar narsisistlerin SAS'ları kullanırken başkalarının onlara ilgi ve hayranlık gösterme ve diğer insanları kendi hayatlarıyla ilgili güncel tutma motivasyonlarıyla hareket ettiklerini göstermektedir. Son yıllarda oldukça artan bir davranış

biçimi olan öz-çekim yapma da narsisistik bireylerin daha fazla kullandığı bir özellik olarak öne çıkmaktadır. Narsisistik bireyler SAS'larda öz-çekim yoluyla elde ettikleri fotoğrafları daha sık bir biçimde paylaşmaktadırlar. Çünkü bu bireyler öz çekimlerini daha çekici olarak algılamaktadırlar. SAS kullanımıyla en fazla ilişkili olan narsisizm alt boyutları ise büyükenmecilik ve teşhirciliktir olarak belirlenmiştir (Singh vd., 2018). Narsisistler çoğunlukla statülerini ve olumlu benlik görünümünü arttıracak ilişkiler ararlar ve yeni sosyal ortamlarda etkili, yeni ilişkiler başlatma konusunda yeteneklidirler (Foster ve Campbell, 2007). Yeni sosyal ortamlar oluşturma fırsatları sunan SAS'lar da narsisistlerin bu tür ihtiyaçlarını tatmin etmeleri için ideal uygulamalardır (Ellison vd., 2007; Steinfield vd., 2008).

SAS'lar içerisinde benzersiz bir popüleriteye sahip olan Facebook, dünyada en çok kullanıcıya sahip medya platformudur (wearesocial.com, 2022). Bu nedenle Facebook araştırmacıların ilgi odağı olmuş (Moore ve McElroy, 2012) ve çeşitli kişilik özellikleri ve duygusal durumlarla Facebook arasındaki ilişkiler araştırmacılar tarafından incelenmiştir (Eşkisu vd., 2017, 2020). Bazı araştırmacılar ise Facebook ve narsisizm arasındaki ilişkilere odaklanmış (Amichai-Hamburger, 2002; Buffardi ve Campbell, 2008; Eşkisu vd., 2017; Mehdizadeh, 2010) ve Facebook kullanım sıklığı ve narsisizm arasında çeşitli ilişkiler olduğu belirlenmiştir (Ryan ve Xenos, 2011). Facebook, narsisistlerin biricik olduklarına yönelik düşüncelerini onaylatmaları, şişirilmiş öz imajlarının kabul görmesi ve dikkat çekici davranışlarını sahnelemeleri için mükemmel bir alandır (Mehdizadeh, 2010; Ong vd., 2011). Facebook, narsisizm düzeyi yüksek bireylere neler yaptıklarını ve nasıl özelliklerinin olduğunu başkalarına göstermelerine olanak sunar. Dolayısıyla Facebook, narsisist bireylerin pozitif bir imaj sergileyebilmeleri için oldukça uygun bir alandır (Bergman vd., 2011). Facebook yapısı gereği, narsisistlerin çok fazla arkadaşına sahip olma, kendini tanıtmaya olanağı verme, beğenilebilecek fotoğraflarını yayınlama gibi fırsatlar sunar. Narsisistler çekici olduklarını düşündükleri fotoğrafları seçip Facebook'a yüklemektedirler. Bunun nedeni, kendileri ile ilgili abartılı düşüncelerini onaylatmak, hayranlık uyandırma arzularını tatmin etmektir (Buffardi ve Campbell, 2008; Ryan ve Xenos, 2011). Bundan dolayı, narsisistler Facebook gibi SAS'ları kullanmakta oldukça başarılıdırlar (Twenge ve Campbell, 2010).

Narsisist kullanıcılar kendilerini sergilemeyi severler ve liderlik özellikleri, arkadaş sayıları ve durum güncellemeleri diğer kullanıcılardan daha fazladır (Buffardi ve Campbell, 2008; McKinney vd., 2012; Mehdizadeh, 2010; Ong vd., 2011). Ayrıca narsisist bireyler, Facebook'ta sürekli olarak beğeni ve yorum beklentisi içindedirler. Bu doğrultuda siteyi sürekli ve aktif bir şekilde kullanarak bu ihtiyaçlarını gidermeye çalışırlar. Bu durum, narsisist bireylerin kendi egolarını tatmin etme davranışlarıdır (Mehdizadeh, 2010; Ong vd., 2011). Narsisistlerin Facebook'u boş zaman geçirme, duygusal menfaatleri için etkileşime geçme (Bibby, 2008), daha uzun süreler kullanma (Buffardi ve Campbell, 2008; Eşkisu vd., 2017; Mehdizadeh, 2010) gibi eğilimleri vardır. Buffardi ve Campbell'ın (2008) ifade ettiği

gibi, narsisist bireylerin yaygınlığı genel kullanıcılar arasındaki narsisistik davranışların artmasına da neden olabilir. Bu nedenle bu alan daha fazla araştırmaya değerdir.

Narsisizm ile ilgili çalışmalarda, üzerinde en fazla durulan değişkenlerin başında saldırganlık gelmektedir. Bu çalışmalarda, narsisizm düzeyi yüksek olan bireylerin saldırganlık eğilimlerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir (Donnellan vd., 2005; Papps ve O'Carroll, 1998; Rochlin, 1973). Başkalarına zarar vermek amacıyla yapılan ve yıkıcı bir davranış olan saldırganlık (Archer ve Coyne, 2016), web üzerinden hızla yayılmaya başlamıştır (Kumar vd., 2018). Günlük yaşamda dışardan gelen olumlu ve olumsuz duygular; narsisist bireylerin saldırgan davranışlarını artırma ya da azaltma eğilimine sokmaktadır (Bogart vd., 2010). Narsisist bireyler beğenilmek ve olumlu bir izlenim bırakmak için yüksek bir motivasyona sahiptirler (Bushman ve Baumeister, 1998). Narsisistler kendileri hakkında olumlu bir değerlendirme yapıldığı zaman olumlu benlik imajları zedelenmediği için herhangi bir saldırganlık davranışı göstermezler. Bunun yanında olumsuz bir değerlendirme yapıldığında ise narsisistlerin eleştiriye tahammülleri azdır ve olumlu izlenimlerini korumak adına saldırgan davranışlar sergilerler (Barry vd., 2006; Baumeister vd., 1996; Bogart vd., 2010; Papps ve O'Carroll, 1998). Narsisistik bireyler, şişirilmiş öz saygılarını sürekli olarak sürdürmek ve motive etmek için içsel ve kişilerarası çeşitli mekanizmalar kullanırlar. Ayrıca benliklerini tehdit eden bir durumla karşılaştıklarında saldırganlığı, öz saygılarını yeniden kazanmak veya tehdit kaynağını cezalandırmak şeklinde bir mekanizma olarak kullanabilirler (Bushman ve Baumeister, 1998; Lobbestael vd., 2014).

Saldırganlıkla ilgili çeşitli çalışmalar olmasına rağmen (Archer ve Coyne, 2016; Gündoğan ve Sargın, 2018; Kumar vd., 2018), SAS'lar üzerine yürütülen çalışmalarda genellikle saldırganlığın bir alt türü olan siber zorbalıkla ilgili çalışmaların yürütüldüğü görülmektedir. Yürütülen bu çalışmalarda siber zorbalığa maruz kalma ve siber zorbalığın yaygınlığı üzerine yoğunlaşıldığı görülmektedir (C. Faucher vd., 2014; Mishna vd., 2018; Wensley ve Campbell, 2012). Literatür incelendiği kadarıyla narsisizm ve saldırganlık arasında bu kadar yakın ilişkiler olmasına rağmen saldırganlık ve narsisizm düzeyi yüksek olan bireylerin Facebook davranış örüntülerini belirlemeye yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca saldırganlıkla ilgili çalışmaların daha çok, SAS'larda ve diğer internet ortamlarında saldırganlığın bir alt türü olan siber saldırganlık davranışlarını belirlemeye yönelik olduğu görülmektedir. Mevcut araştırma narsisizm ve saldırganlık düzeyleri üzerine en çok etki ettiği düşünülen Facebook davranışlarının belirlenmesi amacıyla odaklanarak, diğer çalışmalardan farklılaşmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda mevcut çalışmanın araştırma soruları aşağıdaki gibi şekillenmiştir.

1. Katılımcıların narsisistik davranışları üzerinde en fazla etki gösteren Facebook davranışları nelerdir?
2. Katılımcıların saldırganlık davranışları üzerinde en fazla etki gösteren Facebook davranışları nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Üniversite öğrencilerinin narsisizm ve saldırganlık düzeyleri üzerinde en fazla etki gösteren Facebook davranışlarını belirlemeye yönelik yürütülen bu çalışmada tarama deseni kullanılmıştır. Tarama desenleri evren içerisinde seçilen bir örnekleme katılımcıların evren genelindeki eğilim tutum ve görüşlerinin sayısal olarak betimlemesine olanak tanır (Creswell, 2016).

Evren-Örneklem

Araştırmada, katılımcıların belirlenmesi amacıyla uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme, çalışmaya katılacak bireylerin çalışmaya hazır olanlar arasından seçilmesidir (Patton, 2002). Uygun örnekleme kullanıldığında, araştırmacı örneklemin sınırlarını kabul etmeli ve sonuçları ifade edilen popülasyon havuzunun ötesinde genelleştirmeye çalışmamalıdır (Mertens, 2019). Bu doğrultuda Türkiye’de bir üniversitenin lisans bölümlerinde öğrenim gören 616 (328 kız, 290 erkek) öğrenciden veriler toplanmıştır. Katılımcıların yaşları 17 ile 28 yaş arasında değişmektedir ($\bar{x}=21,3$). Araştırma katılımcıları belirlenirken Facebook kullanıp kullanmadıkları sorusu iletilmiş ve bu kapsamda araştırma verileri Facebook hesaplarını aktif kullanan katılımcılardan toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırma amacı doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen ve 29 sorudan oluşan kişisel bilgi formu uygulanmıştır.

Facebook Davranış Örüntüleri Anketi (FDÖA): Araştırmada katılımcıların Facebook’taki davranışlarını tanımlayabilmek amacıyla Facebook Davranış Örüntüleri Anketi (FDÖA) uygulanmıştır. Anket, Carpenter (2012) tarafından geliştirilmiş ve araştırmacılar tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Ankette “kendini tanıma soruları (KTS)” “kendisiyle ilgili yorumları kontrol etme (KİYKE)” “sosyal destek sunma (SDS)” ve “kişisel destek arama (KDA)” olmak üzere dört alt başlık bulunmaktadır. KTS alt başlığında bireyin Facebook’ta durum güncellemesi, fotoğraf paylaşımı, profil güncelleme, profil fotoğrafı güncelleme ve fotoğraflarda kendisini etiketleme sıklığı ile ilgili maddeler bulunmaktadır. KİYKE alt başlığında ise bireylerin kendileriyle ilgili yorumları kontrol etme, kendilerinden bahsedilmesi halinde bundan

hoşlanıp hoşlanmadıkları ve kendileriyle ilgili ne konuşulduğuna dair bilgi sahibi olup olmadıklarına ilişkin sorular mevcuttur. SDS alt başlığında, bireylerin diğer insanlara sunmuş oldukları sosyal desteğe yönelik maddeler yer almaktadır. KDA alt başlığında ise bireylerin duygudurumlarını değiştirmek için yaptıkları çeşitli davranışlar bulunmaktadır. Bu maddelere ek olarak araştırmacılar tarafından Facebook davranışlarını iyi yansıttığı düşünülen yedi madde de ankete eklenmiştir.

Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği (BPSÖ): Katılımcıların saldırganlık düzeylerini ölçmek için Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği (BPSÖ) kullanılmıştır. Buss ve Perry (1992) tarafından geliştirilen ölçeği (Demirtas-Madran, 2012) Türkçeye uyarlamıştır. BPSÖ beş aralıklı likert tipi bir ölçektir. BPSÖ “fiziksel saldırganlık (FS)”, “sözel saldırganlık (SS)”, “düşmanlık (DÜ)” ve “öfke (ÖF)” olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Fiziksel saldırganlık alt boyutu başkalarına fiziksel olarak zarar verme ile ilişkili 9 madde; sözel saldırganlık alt boyutu başkalarını sözel yolla incitmeyi içeren 5 madde; öfke alt boyutu saldırganlığın duygusal boyutunu ölçmeyi hedefleyen 7 madde; düşmanlık alt boyutu ise saldırganlığın bilişsel boyutunu ölçmeyi hedefleyen 8madde olmak üzere ikisi ters puanlanan toplam 29 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten toplam puan alınabilmektedir. Ölçekten 29-145 arasında puan alınabilmektedir. Orijinal çalışmada Cronbach Alfa değeri .85 olarak belirlenmiştir. Mevcut araştırmada Cronbach’s Alpha değeri .88 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısının iyi düzeyde olduğu ve daha önce yapılan güvenilirlik çalışmalarına benzer olduğu söylenebilir.

Narsisistik Kişilik Envanteri (NKE): Bireylerin narsisistik kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla Raskin ve Hall (1981) tarafından 40 sorudan oluşan Narsisistik Kişilik Envanteri (NKE) geliştirilmiş ve NKE-40 2000’li yıllara kadar yaygın bir şekilde kullanılmaya devam etmiştir. Ames vd., (2006) NKE ölçeğini 16 soru olarak yeniden geliştirmişlerdir. Ülkemizde ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Atay (2009) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .62 olarak belirlemiştir. NKE “üstünlük”, “teşhircilik”, “sömürücülük”, “otorite”, “hak iddia etme” ve “kendine yeterlilik” olmak üzere 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu altı alt ölçekten toplam puan elde edilebilmektedir. Ölçekten en az 0 puan en fazla 16 puan alınabilmektedir. Düşük puanlar düşük narsisizm yüksek puanlar yüksek narsisizm düzeyini belirtmektedir. Mevcut araştırmada tüm ölçek için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı benzer şekilde .66 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı

şüpheli olarak değerlendirenlerin yanında (Jain ve Angural, 2017), Cronbach Alfa değerinin .60 ile .80 arasındaki oldukça güvenilir olduğunu savunanlar (Alpar, 2017; Panayides, 2013) da bulunmaktadır. Bu doğrultuda elde edilen Cronbach Alpha değerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir.

Veri analizi

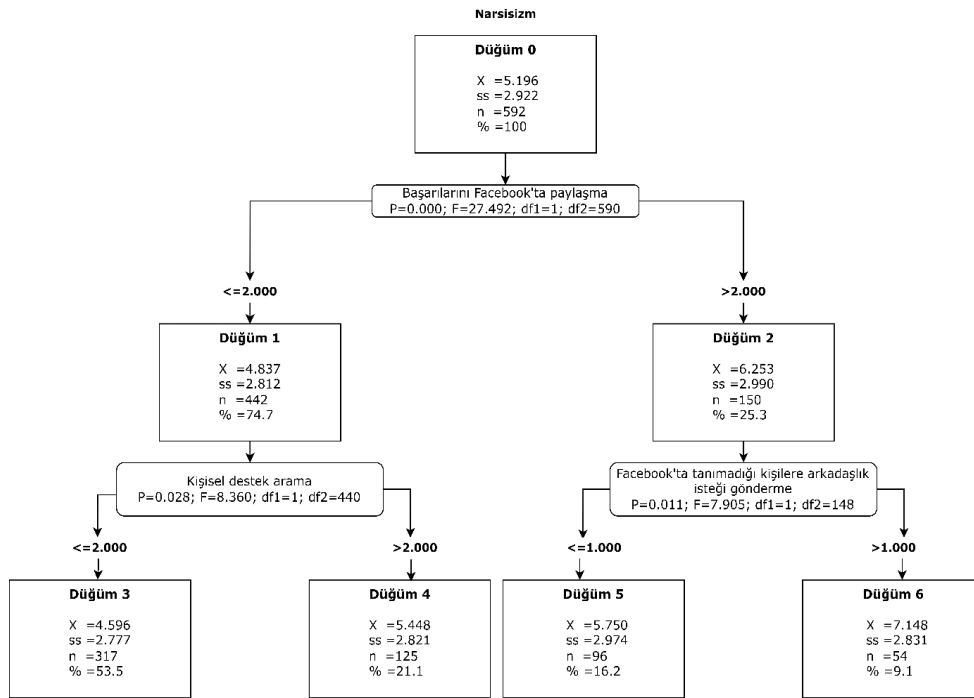
Katılımcıların narsisizm ve saldırganlık puanları üzerinde en fazla etkiyi gösteren Facebook davranışlarını belirlemek amacıyla CHAID analizi kullanılmıştır. CHAID analizi bağımlı değişkenin nominal ve ordinal olduğu durumlarda, anlamlı düğümlerden oluşmuş ağaç yapısını daha detaylı olarak vermektedir (Magidson ve Vermunt, 2005). CHAID analizi eğer anlamlı bir ilişki var ise ikiden fazla dallandırma oluşturulmasına izin vermektedir. Eğer bağımlı değişken ordinal (sıralı) ise bağımlı değişkenin başka bir önemli belirleyicisinin olup olmadığına karar vermek için F istatistiği kullanılır (Baran ve Kılıç, 2015). CHAID analizinde var olan bütün yordayıcı değişkenler karşılaştırılır ve yordanan değişkeni en iyi açıklayan değişken seçilir. Veri seti seçilmiş olan bu yordayıcı değişkenler sonucunda çeşitli alt kategorilere ayrılır (Kass, 1980). CHAID analizi değişkenleri sınıflandırmak için akış şemasında karar vermeyi kullanan bir karar ağacı algoritmasıdır (Yarnold ve Ph, 2019). CHAID analizinde yordanan ve yordayan değişkenler sürekli veya kategorik değişkenler olarak analize dahil edilebilmektedir. Analizde varyans homojenliği, normal ve doğrusal dağılım gibi regresyon tekniklerinin varsayımlarına bakılmadığından, yordanan değişken üzerindeki yordayıcı değişkenleri bulmaya imkan verir (Diaz-Perez ve Bethencourt-Cejas, 2017; Nisbet vd., 2009).

Bulgular

Narsisizm ve Facebook davranış örüntülerine ilişkin bulgular

Araştırmanın bu bölümünde CHAID analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Şekil 1’de narsisizm toplam puanları üzerinde etkili olan Facebook davranışlarına ilişkin karar ağacı verilmiştir. Aşağıda Şekil 1’de narsisizm düzeyi bağımlı değişken olarak belirlenmiş ve Facebook davranış örüntüleri anketinde yer alan dört alt başlık ve bu başlıklara ek olarak araştırmacı tarafından eklenen yedi madde bağımsız değişken olarak belirlenmiştir. CHAID analizinde oluşan ağaç yapısının ilk sırasında, bağımlı değişken üzerinde etkisi en fazla olan

ve en yüksek F değerine sahip olan bağımsız değişken ağaç yapısının en üst sırasında yer alır.

Şekil 1. Narsisizm ve Facebook davranışlarına ilişkin CHAID analizi şeması

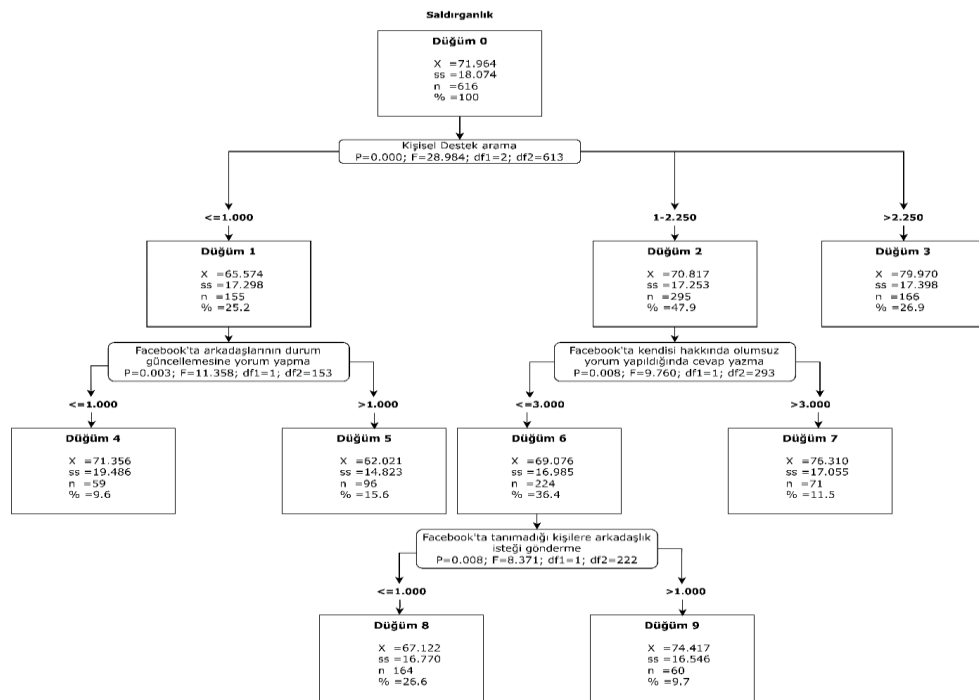
Şekil 1’de görüldüğü gibi katılımcıların (592 katılımcı) narsisizm puan ortalamaları 5,196 olarak çıkmıştır. Ağaç yapısı incelendiğinde narsisizm puanlarını en iyi açıklayan değişkenin “başarılarını Facebook’ta paylaşma” maddesi olduğu görülmüştür ($F_{(1-590)} = 27.492$; $p < 0.01$). Bu değişkenin; başarılarını Facebook’ta paylaşma puanları 2 ve 2’den az olanlar ile 2’den yüksek olanlar olmak üzere 2 düğümde toplanarak narsisizm puanlarını etkilediği görülmektedir.

Başarılarını Facebook’ta paylaşma puanların 2 ve 2’nin altında olanların (düğüm 1-442 katılımcı) narsisizm puan ortalamaları 4,837 bulunmuştur. Bu düğümde yer alan katılımcıların narsisizm puanlarını en iyi açıklayan değişkenin “kişisel destek arama” olduğu bulunmuştur ($F_{(1-440)} = 8.360$; $p < 0.028$). Analiz sonucunda “kişisel destek arama” puanları 2 ve 2’nin altında olanlar bir düğümde (düğüm 3-317 katılımcı-), 2’den fazla olanlar başka bir düğümde (düğüm 4-125 katılımcı) toplanmıştır. Kişisel destek arama puanları 3’ten fazla olanların narsisizm puan ortalamaları 2,921 iken 2 ve 2’den az olanların narsisizm puan ortalamaları 2,777 olarak bulunmuştur. Daha farklı olarak ifade edilirse, başarılarını Facebook’ta daha az paylaşan grupta bulunan katılımcılardan, narsisizm puanı yüksek olanlar daha fazla kişisel destek arama çabası içerisindedirler.

Başarılarını Facebook'ta paylaşma puanları 2'nin üzerinde olanların (düğüm 2-150 katılımcı) narsisizm puan ortalamaları 6,253 olarak bulunmuştur. Bu düğümde yer alan katılımcıların narsisizm puanlarını en iyi açıklayan değişkenin "Facebook'ta tanımadığı kişilere arkadaşlık isteği gönderme" maddesi olduğu bulunmuştur ($F_{(1-148)} = 7,905$; $p < 0.05$). CHAID analizi sonucunda "Facebook'ta tanımadığı kişilere arkadaşlık isteği gönderme" maddesinden alınan puanları 1 ve 1'in altında olanlar bir düğümde (düğüm 5-96 katılımcı), 1'in üzerinde olanlar ise başka bir düğümde (düğüm 6-54 katılımcı) toplanmıştır. Özetlemek gerekirse, başarılarını Facebook'ta daha fazla paylaşan gruptaki katılımcılardan narsisizm puanı yüksek olanlar, tanımadığı kişilere daha fazla arkadaşlık isteği gönderme eğilimindedirler.

Saldırganlık ve Facebook davranış örüntülerine ilişkin bulgular

Şekil 2'de saldırganlık toplam puanları üzerinde etkili olan Facebook davranışlarına ilişkin ağaç yapısı verilmiştir.

Şekil 2. Saldırganlık ve Facebook davranışlarına ilişkin CHAID analizi şeması

Şekil 2'de saldırganlık bağımlı değişken olarak belirlenmiş ve Facebook davranış örüntüleri anketinde yer alan dört alt başlık ve araştırmacı tarafından eklenen yedi soru bağımsız değişken olarak belirlenmiştir. Şekil 2'de görüldüğü gibi katılımcıların (616 katılımcı) saldırganlık puan ortalaması 18,074 olarak gerçekleşmiştir. Ağaç yapısı incelendiğinde saldırganlık puanlarını en iyi açıklayan değişken "kişisel destek arama" alt

başlıındaki maddeler olduğu belirlenmiştir ($F_{(2-613)}=28,984; p<0.01$). Bu değişkenin; kişisel destek arama puanları 1 ve 1'in altında olanlar, 1-2,250 arasında olanlar 2,250'üzerinde olanlar olmak üzere 3 düğümde toplanarak narsisizm puanlarını etkilediği görülmüştür.

Kişisel destek puanları 1'in altında olanların (düğüm 1-155 katılımcı) saldırganlık puan ortalamaları 65,574 dür. Bu düğümde yer alan katılımcıların saldırganlık puanlarını en iyi açıklayan değişkenin *"Facebook'ta arkadaşlarının durum güncellemesine yorum yazma"* olduğu belirlenmiştir ($F_{(1-153)}=11,358; p<0.01$). Analiz doğrultusunda *"Facebook'ta arkadaşlarının durum güncellemesine yorum yazma"* puanları 1 ve 1'in altında olanlar bir düğümde (düğüm 4-59 katılımcı), 1'in üzerinde olanlar ise başka bir düğümde (düğüm 5-96 katılımcı) kümelenmiştir. *"Facebook'ta arkadaşlarının durum güncellemesine yorum yazma"* puanları 1 ve 1'in altında olanların saldırganlık puan ortalamaları 71,356 iken 1'den fazla olanların saldırganlık puan ortalamaları 62,021 olarak bulunmuştur. Bu bulguyu özetlemek gerekirse, saldırganlık puanı en düşük grupta olup, daha az kişisel destek arama çabası içerisinde olanlardan saldırganlık puanı daha yüksek olanlar Facebook'ta arkadaşlarının durum güncellemesine daha fazla yorum yapmaktadırlar.

Kişisel destek puanları 1-2,250 arasında olanların (düğüm 2-295 katılımcı) saldırganlık puan ortalamaları 70,917 olarak saptanmıştır. Bu düğümde yer alan katılımcıların saldırganlık puanlarını en iyi açıklayan değişkenin *"Facebook'ta kendisi hakkında olumsuz bir yorum yapıldığında cevap yazma"* olduğu görülmektedir ($F_{(1-293)}=9,760; p<0.01$). Analizin devamında *"Facebook'ta kendisi hakkında olumsuz bir yorum yapıldığında cevap yazma"* puanları 3 ve 3'ün altında olanlar bir düğümde (düğüm 6-224 katılımcı), 3'ün üzerinde puan alanlar ise farklı bir düğümde (düğüm 7-71 katılımcı) toplanmıştır. *"Facebook'ta kendisi hakkında olumsuz bir yorum yapıldığında cevap yazma"* puanları 3 ve 3'ün altında olanların saldırganlık puan ortalamaları 69,076 iken 3'ün üzerinde puan alanların saldırganlık puan ortalamaları 76,310 olarak bulunmuştur. Ayrıca CHAID analizi bu iki düğümü tekrar analiz etmiş ve *"Facebook'ta tanımadığı kişilere arkadaşlık isteği gönderme"* değişkeninin bu düğümü etkilediği belirlenmiştir ($F_{(81-222)}=8,371; p<0.05$). Analizin devamında *"Facebook'ta tanımadığı kişilere arkadaşlık isteği gönderme"* değişkenine ait puanları 1 ve 1'in altında olanların bir düğümde (düğüm 8- 164 katılımcı), 1'in üzerinde puanı olanların ise diğer bir düğümde (düğüm 9-60 katılımcı) kümelenmiştir. *"Facebook'ta tanımadığı kişilere arkadaşlık isteği gönderme"* puanları 1 ve 1'in altında olanların saldırganlık puan ortalamaları 67,122 iken

puanları 1'in üzerinde olan katılımcıların saldırganlık puan ortalamaları ise 74,417 olarak belirlenmiştir.

Şekil 2'de 2,250 üzerinde olanların (düğüm 3-166) katılımcı saldırganlık puan ortalamalarının 79,970 olduğu belirlenmiştir. Bu düğümdeki katılımcıların Saldırganlık puanları üzerinde etkili olan başka bir bağımsız değişken saptanamamıştır.

Tartışma

Elde edilen bulgular doğrultusunda başarılarını Facebook'ta paylaşmanın narsisizm ile ilişkili olduğu ve narsisizm düzeyi yüksek olanların başarılı oldukları durumları Facebook'ta daha fazla paylaştıkları belirlenmiştir. Bu bulguya benzer bir biçimde, narsisizm düzeyi yüksek olanların başarılarını göstermeye yönelik abartılı bir eğilimlerinin olduğu belirlenmiştir (Twenge ve Campbell, 2010). Narsisistler başarılı olmaya daha fazla motive olmaktadır. Bu nedenle başarılı görünme çabaları daha fazladır ve bunu diğer bireylere yansıtmak onların doğasında vardır. Dolayısıyla üstünlük kurma narsisistlerin yapıtaşlarından birisidir (Wallace ve Baumeister, 2002). Motivasyona ilişkin yürütülen çalışmalarda, narsisist bireyler başarı ihtiyacı yüksek ve bağlılık düzeyi düşük bireyler olarak tasvir edilmektedirler (Elliot ve Thrash, 2001). Narsisizminin en önemli belirtilerinden birisi de büyüklenme olarak ifade edilmektedir. Büyüklenme, bireyin başarılarını ve yeteneklerini abartmasıdır. Birey gösterdiği başarılarla orantısız bir biçimde üstün birisi olarak görülme arzusundadır (American Psychiatric Association, [APA], 2013). Narsisistler zeki olma konusunda da iddialıdır. Bu nedenle narsisistler bir görev üzerinde daha çok çalışarak başarısızlık duygularıyla başa çıkmaya çalışırlar. Bu doğrultuda narsisistler daha mütevazı ve alçakgönüllü kişilere oranla daha yüksek düzeyde başarı motivasyonuna sahiptirler (Gerstenberg vd., 2014). Bu sonuç doğrultusunda, narsisistlerin kendilerini daha zeki gösterme eğilimlerinden kaynaklı, Facebook'ta başarılı oldukları durumları daha fazla paylaştıkları söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre, narsisizm düzeyi daha yüksek bireylerin Facebook'ta tanımadıkları kişilere daha fazla arkadaşlık isteği gönderdikleri belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuca benzer bir biçimde, narsisizm ve Facebook'taki arkadaş sayısı arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur (Bergman vd., 2011). SAS'lar narsisist bireylerin; en çok arkadaş veya takipçiye sahip olma, güzel fotoğraflarını seçme ve kendini tanıtma gibi çeşitli narsisistik davranışlarını ödüllendiren bir yapıya sahiptirler (Twenge ve

Campbell, 2010). Ayrıca, narsisistler çevrelerindeki diğer insanlarla uzun dönemli, samimiyete dayalı, sıcak ve pozitif ilişkiler üzerinde durmazlar. Yeni ilişkiler kurma, popülerliklerini ve başarılarını artırma ve statü atlamak için ilişkilerini kullanma konusunda oldukça beceriklidirler. Narsisistler için ilişkiler birer araçtır (Elliot ve Thrash, 2001; Moore ve McElroy, 2012). Narsisizm düzeyi yüksek bireyler, SAS'ları geniş kitlelere ulaşılarak büyük sosyal ağlarını oluşturmaya yönelik bir araç olarak kullandıkları ifade edilmektedir (Buffardi ve Campbell, 2008). Yürütülen birçok araştırmada narsisist bireylerin sosyal ağlarında daha fazla arkadaşına sahip oldukları belirlenmiştir (Bergman vd., 2011; Buffardi ve Campbell, 2008; McKinney vd., 2012; Mehdizadeh, 2010; Ong vd., 2011). Narsisistlerin internette mümkün olduğunca fazla sayıda arkadaş edinmeye yöneldikleri ve sosyal medyada yaptıklarının arkadaşları tarafından bilinmesini daha fazla istedikleri bilinmektedir (Bergman vd., 2011). Çünkü narsisistler, sosyal medyada fazla arkadaşına sahip olmayı bir rekabet gücü olarak görmektedirler ve bu onlar açısından gurur verici bir özelliktir (Buffardi ve Campbell, 2008). Ayrıca, narsisistler olumlu bir imaj sergilemeye motive olurlar. Bu nedenle arzu edilen sosyal niteliklere sahip olma derecelerini de arttırdıkları iddia edilmektedir. Örneğin bazı narsisistlerin alçak gönüllü görünme çabalarının olumlu bir imaj sunmaya yönelik motivasyonun bir kaynağı olduğu düşünülmektedir. Bu durum, narsisistlerin olumlu bir imajla sosyal ağlarını genişletme çabasıdır (Gerstenberg vd., 2014). Narsisistlerin kendilerini onaylayacak bireyler ve ortamlar aradıkları, bunu elde etmenin en kolay yolunun SAS'lar olduğu düşünülmektedir. Narsisistlerin uzun süreli derin ilişkilerden ziyade yüzeysel ve yüz yüze olmayan ilişkileri daha fazla tercih ettikleri ve buna paralel olarak Facebook'ta tanımadığı kullanıcılara daha fazla arkadaşlık isteği gönderdikleri düşünülmektedir.

Araştırma elde edilen bir başka sonuca göre, saldırganlık ile kişisel destek arama davranışının ilişkili olduğu ve saldırganlık düzeyi yüksek olanların daha fazla kişisel destek arama girişiminde buldukları belirlenmiştir. Kişisel destek arama boyutu bireylerin üzgün oldukları durumlarla ilgili Facebook'ta paylaşım yapma, o konuyla ilgili yorumlar yapma ve bu paylaşımlardan dolayı kendilerini daha iyi hissetme gibi davranışları kapsamaktadır (Carpenter, 2012). Saldırganlık, bireylerin sahip olduğu öfke, korku ve düşmanlık gibi çeşitli duygulardan kaynaklanabilmektedir (Budak, 2000). Bireylerin öfkelerini dışarıya yansıtmaları bireyin psikolojik durumu üzerinde olumlu bir gelişme sağlar ve bu durum katarsis teorisi olarak ifade edilir. Katarsis teorisine göre, saldırgan davranmak hatta

saldırıcılığı izlemek, saldırganlık ve öfke duygularını azaltmanın etkili bir yoludur. Bu doğrultuda kitle iletişim araçlarının saldırganlık ve öfke duygularını azaltmada etkili bir araç olduğu iddia edilmektedir. Bireyin kendisini kısıtlaması sağlıklı değildir ve nihai bir patlamaya yol açmaya mahkûm içsel bir gerilim yaratır. Bu doğrultuda birey, saldırganlık duygularını azaltmanın bir yolunu bulmalıdır (Bushman vd., 1999). Birçok araştırma, saldırgan davranışların çoğunlukla doğrudan bireyi engelleyen kaynağa değil de masum bir hedefe yönlendirildiğini göstermektedir (Marcus-Newhall vd., 2000). Nitekim yürütülen bir araştırmada, SAS'ların öfke ve saldırganlık gibi duyguları açığa çıkartma olanağı sunarak katarsis oluşturduğu belirlenmiştir (Gregory ve Evariste, 2020). Bu bağlamda, saldırganlık düzeyi yüksek olan bireyler, Facebook'u saldırganlık duygularını başkalarına zarar vermeden yansıtacakları bir araç olarak görüyor olabilirler. Bu nedenle, kişisel destek arama yoluyla Facebook'ta paylaşımlarda bulunarak gerginliklerini azaltma ve saldırganlık duygularını daha masum bir hedefe yöneltme girişiminde buldukları düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Yapılan CHAID analizine göre narsisizm düzeyi yüksek olanların Facebook'ta başarılarını diğer bireylere oranla daha fazla paylaştığı, narsisizm düzeyi yüksek olanların aynı zamanda tanımadığı kişilere daha fazla arkadaşlık isteği gönderdikleri belirlenmiştir. Narsisizm düzeyi daha düşük olanların ise kişisel destek arama davranışını daha fazla sergiledikleri belirlenmiştir. Ayrıca saldırganlık düzeyi yüksek olanların Facebook'ta daha fazla kişisel destek arayışında oldukları belirlenmiştir. Bu araştırmanın ulaşılan sonuçlarla literatüre çeşitli katkılarının yanında bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu uygun örneklemeyle seçilmiş ve bu durum sonuçların genellenmesinin önünde bir sınırlılık olarak görülmektedir. Dolayısıyla çalışmanın daha farklı örnekleme stratejileriyle ve daha büyük gruplarla yapılması farklı sonuçlar ortaya çıkarabilir. Mevcut araştırmada üniversite öğrencilerinin saldırganlık, narsisizm ve Facebook davranış örüntüleri değişkenleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Gelecek araştırmalarda diğer SAS'lardaki davranış örüntüleri ile narsisizm arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalar yürütülebilir. Araştırmanın önemli bir bulgusu olan narsisizm ve başarı arasındaki ilişkiden yola çıkarak başarı motivasyonu, narsisizm ve SAS 'kullanımına ilişkin çalışmaların yürütülmesi önerilir. Yapılan araştırmada narsisizmin Facebook davranışları üzerinde etkili olduğu sonucu doğrultusunda, okullarda Facebook vb. SAS'ları verimli kullanmaya yönelik

eğitimler verilebilir. Saldırganlık davranışı üzerinde en fazla etki gösteren Facebook davranışının kişisel destek arama çabası olduğu sonucu doğrultusunda SAS'larda olumsuz duyguların uygun bir biçimde nasıl yansıtılabileceğine dair bilgilendirme çalışmaları yapılabilir.

Katkı Beyanı Oranı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkıda bulunmuştur.

Kaynakça

- Alpar, C. R. (2017). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler*. Detay Yayıncılık.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (5th editio). American Psychiatric Association. <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>
- Ames, D. R., Rose, P., & Anderson, C. P. (2006). The NPI-16 as a short measure of narcissism. *Journal of Research in Personality*, 40(4), 440–450. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2005.03.002>
- Amichai-Hamburger, Y. (2002). Internet and personality. *Computers in Human Behavior*, 18(1), 1–10. [https://doi.org/10.1016/S0747-5632\(01\)00034-6](https://doi.org/10.1016/S0747-5632(01)00034-6)
- Amichai-Hamburger, Y., & Vinitzky, G. (2010). Social network use and personality. *Computers in Human Behavior*, 26(6), 1289–1295. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.03.018>
- Archer, J., & Coyne, S. M. (2016). An integrated review of indirect, relational, and social aggression. *Personality and social psychology review*, 9(3), 212–230. https://doi.org/10.1207/S15327957PSPR0903_2
- Atay, S. (2009). Narsistik kişilik envanterinin Türkçeye standardizasyonu. *Gazi University Journal of Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 11(1), 181–196. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gaziuiibfd/issue/28326/301018>
- Baran, B., & Kılıç, E. (2015). Applying the CHAID algorithm to analyze how achievement is influenced by university students' demographics, study habits, and technology familiarity. *Journal of Educational Technology & Society*, 18(2), 323–335.
- Barry, C. T., Chaplin, W. F., & Grafeman, S. J. (2006). Aggression following performance feedback: The influences of narcissism, feedback valence, and comparative standard. *Personality and Individual Differences*, 41(1), 177–187. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.01.008>
- Baumeister, R. F., Smart, L., & Boden, J. M. (1996). Relation of threatened egotism to violence and aggression: The dark side of high self-esteem. *Psychological Review*, 103(1), 5–33. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.103.1.5>
- Bergman, S. M., Farrington, M. E., Davenport, S. W., & Bergman, J. Z. (2011). Millennials, narcissism, and social networking: What narcissists do on social networking sites and why. *Personality and Individual Differences*, 50(5), 706–711. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.12.022>
- Bibby, P. A. (2008). Dispositional factors in the use of social networking sites: Findings and implications for social computing research. *Lecture Notes in Computer Science (Including*

Subseries Lecture Notes in Artificial Intelligence and Lecture Notes in Bioinformatics), 5075 LNCS, 392–400. https://doi.org/10.1007/978-3-540-69304-8_40/COVER

- Bogart, L. M., Benotsch, E. G., & Pavlovic, J. D. (2010). Feeling superior but threatened: The relation of narcissism to social comparison. *Basic and Applied Social Psychology*, 26(1), 35–44. https://doi.org/10.1207/S15324834BASP2601_4
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210–230. <https://doi.org/10.1111/J.1083-6101.2007.00393.X>
- Budak, S. (2000). *Psikoloji Sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları.
- Buffardi, L. E., & Campbell, W. K. (2008). Narcissism and social networking web sites. *Personality and Social Psychology Bulletin* 34(10), 1303–1314. <https://doi.org/10.1177/0146167208320061>
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik* (E. S. İnan Deniz (ed.)). Kaknüs Yayınları.
- Bushman, B. J., & Baumeister, R. F. (1998). Threatened egotism, narcissism, self-esteem, and direct and displaced aggression: Does self-love or self-hate lead to violence? *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(1), 219–229. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.75.1.219>
- Bushman, B. J., Baumeister, R., & Stack, A. (1999). Catharsis, aggression & persuasive influence, , 1999.pdf. *Journal of Personality and Social Psychology of Peersociality & Soc Psych*, 76(3), 367–376.
- Buss, A. H., & Perry, M. (1992). The aggression questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63(3), 452–459. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.63.3.452>
- Carpenter, C. J. (2012). Narcissism on Facebook: Self-promotional and anti-social behavior. *Personality and Individual Differences*, 52(4), 482–486. <https://doi.org/10.1016/J.PAID.2011.11.011>
- Creswell, J. W. (2016). *Araştırma Deseni Nitel Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımı* (S. B. D. (s. 11.-183) İçinde. (ed.)). Eğitim kitap.
- Demirtas-Madran, H. A. (2012). Reliability and validity studies of Turkish version of buss-perry aggression questionnaire. *Turkish Journal of Psychiatry*, 24(2), 1–6. <https://doi.org/10.5080/u6859>
- Diaz-Perez, F. M., & Bethencourt-Cejas, M. (2017). An application of the chad algorithm to study the environmental impact of visitors to the teide national park in tenerife, Spain. *International Business Research*, 10(7), 168–177. <https://ideas.repec.org/a/ibn/ibrjnl/v10y2017i7p168-177.html>
- Dixon, S. (2020). *Number of monthly active Facebook users worldwide as of 3rd quarter 2020*. <https://www.statista.com/statistics/264810/number-of-monthly-active-facebook-users->

[worldwide/](#)

- Donnellan, M. B., Trzesniewski, K. H., Robins, R. W., Moffitt, T. E., & Caspi, A. (2005). Low self-esteem is related to aggression, antisocial behavior, and delinquency. *Psychological Science*, 16(4), 328–335. <https://doi.org/10.1111/j.0956-7976.2005.01535.x>
- Elliot, A. J., & Thrash, T. M. (2001). Narcissism and motivation. *Psychological Inquiry*, 12, 216–219.
- Ellison, N. B., Steinfield, C., & Lampe, C. (2007). The benefits of facebook “friends:” Social capital and college students’ use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), 1143–1168. <https://doi.org/10.1111/J.1083-6101.2007.00367.X>
- Emmons, R. A. (1987). Narcissism: Theory and measurement. In *Journal of Personality and Social Psychology* (Vol. 52, pp. 11–17). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.1.11>
- Eşkisu, M., Çam, Z., Gelibolu, S., & Rasmussen, K. R. (2020). Trait mindfulness as a protective factor in connections between psychological issues and facebook addiction among Turkish university students. *Studia Psychologica*, 62(3), 213–231. <https://doi.org/10.31577/SP.2020.03.801>
- Eşkisu, M., Hoşoğlu, R., & Rasmussen, K. (2017). An investigation of the relationship between Facebook usage, Big Five, self-esteem and narcissism. *Computers in Human Behavior*, 69, 294–301. <https://doi.org/10.1016/j.CHB.2016.12.036>
- Faucher, C., Jackson, M., & Cassidy, W. (2014). Cyberbullying among University Students: Gendered Experiences, Impacts, and Perspectives. *Education Research International*, 2014, 1–10. <https://doi.org/10.1155/2014/698545>
- Faucher, K. X. (2018). Social Capital Online. *Social Capital Online: Alienation and Accumulation*, 194. <https://doi.org/10.16997/BOOK16>
- Foster, J. D., & Campbell, W. K. (2007). Are there such things as “Narcissists” in social psychology? A taxometric analysis of the Narcissistic Personality Inventory. *Personality and Individual Differences*, 43(6), 1321–1332. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.04.003>
- Gentile, B., Twenge, J. M., Freeman, E. C., & Campbell, W. K. (2012). The effect of social networking websites on positive self-views: An experimental investigation. *Computers in Human Behavior*, 28(5), 1929–1933. <https://doi.org/10.1016/j.CHB.2012.05.012>
- Gerstenberg, F. X. R., Imhoff, R., Banse, R., & Schmitt, M. (2014). Discrepancies between implicit and explicit self-concepts of intelligence: Relations to modesty, narcissism, and achievement motivation. *Frontiers in Psychology*, 5(FEB), 85. <https://doi.org/10.3389/FPSYG.2014.00085/BIBTEX>
- Gregory, G., & Evariste, S. (2020). Social media and catharsis in Africa: Examining the role of

- WhatsApp in venting stress in women. *Journal of Internet and Information Systems*, 9(1), 1–7. <https://doi.org/10.5897/IJIS2020.0113>
- Gündoğan, S., & Sargin, N. (2018). Ortaöğretim öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin, algılanan sosyal destek ve öznel iyi oluş açısından incelenmesi. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 4(2), 288-295.
- Hong, C., Chen, Z. F., & Li, C. (2017). “Liking” and being “liked”: How are personality traits and demographics associated with giving and receiving “likes” on Facebook? *Computers in Human Behavior*, 68, 292–299. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.11.048>
- Hughes, D. J., Rowe, M., Batey, M., & Lee, A. (2012). A tale of two sites: Twitter vs. Facebook and the personality predictors of social media usage. *Computers in Human Behavior*, 28(2), 561–569. <https://doi.org/10.1016/J.CHB.2011.11.001>
- Jain, D. S., & Angural, D. V. (2017). Use of cronbach’s alpha in dental research. *Medico Research Chronicles*, 4(03), 285–291. <http://www.medrech.com/index.php/medrech/article/view/242>
- Kass, G. V. (1980). An Exploratory Technique for Investigating Large Quantities of Categorical Data. *Journal of the Royal Statistical Society: Series C (Applied Statistics)*, 29(2), 119–127. <https://doi.org/10.2307/2986296>
- Kernberg, O. F. (2012). *Smir Durumlar ve Patolojik Narsisizm* (M. Atakay (ed.)). Litera Yayıncılık.
- Kraaykamp, G., & van Eijck, K. (2005). Personality, media preferences, and cultural participation. *Personality and Individual Differences*, 38(7), 1675–1688. <https://doi.org/10.1016/J.PAID.2004.11.002>
- Krämer, N. C., & Winter, S. (2008). Impression management 2.0: The relationship of self-esteem, extraversion, self-efficacy, and self-presentation within social networking sites. *Journal of Media Psychology: Theories, Methods, and Applications*, 20, 106–116. <https://doi.org/10.1027/1864-1105.20.3.106>
- Kumar, R., Ojha, A. K., Malmasi, S., & Zampieri, M. (2018). *Benchmarking Aggression Identification in Social Media* (Issue 1, pp. 1–11). <https://aclanthology.org/W18-4401>
- Liu, D., & Campbell, W. K. (2017). The Big Five personality traits, Big Two metatraits and social media: A meta-analysis. *Journal of Research in Personality*, 70, 229–240. <https://doi.org/10.1016/J.JRP.2017.08.004>
- Lobbestael, J., Baumeister, R. F., Fiebig, T., & Eckel, L. A. (2014). The role of grandiose and vulnerable narcissism in self-reported and laboratory aggression and testosterone reactivity. *Personality and Individual Differences*, 69, 22–27. <https://doi.org/10.1016/J.PAID.2014.05.007>
- Magidson, J., & Vermunt, J. K. (2005). An extension of the CHAID tree-based segmentation

- algorithm to multiple dependent variables. *Studies in Classification, Data Analysis, and Knowledge Organization*, 176–183. https://doi.org/10.1007/3-540-28084-7_18/COVER
- Marcus-Newhall, A., Pedersen, W. C., Carlson, M., & Miller, N. (2000). Displaced aggression is alive and well: a meta-analytic review. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(4), 670–689. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.78.4.670>
- McCain, J. L., & Campbell, W. K. (2018). Narcissism and social media use: A meta-analytic review. *Psychology of Popular Media Culture*, 7(3), 308–327. <https://doi.org/10.1037/ppm0000137>
- McKinney, B. C., Kelly, L., & Duran, R. L. (2012). Narcissism or Openness?: College Students' Use of Facebook and Twitter. 29(2), 108–118. <https://doi.org/10.1080/08824096.2012.666919>
- Mehdizadeh, S. (2010). Self-presentation 2.0: narcissism and self-esteem on Facebook. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 13(4), 357–364. <https://doi.org/10.1089/CYBER.2009.0257>
- Mertens, D. M. (2019). *Eğitim ve Psikolojide Araştırma ve Değerlendirme* (S. İsmail & S. Ulaş (eds.)). Anı Yayıncılık.
- Miller, J. D., Hoffman, B. J., Gaughan, E. T., Gentile, B., Maples, J., & Keith Campbell, W. (2011). Grandiose and Vulnerable Narcissism: A Nomological Network Analysis. *Journal of Personality*, 79(5), 1013–1042. <https://doi.org/10.1111/J.1467-6494.2010.00711.X>
- Mishna, F., Regehr, C., Lacombe-Duncan, A., Daciuk, J., Fearing, G., & Van Wert, M. (2018). Social media, cyber-aggression and student mental health on a university campus. 27(3), 222–229. <https://doi.org/10.1080/09638237.2018.1437607>
- Moore, K., & McElroy, J. C. (2012). The influence of personality on Facebook usage, wall postings, and regret. *Computers in Human Behavior*, 28(1), 267–274. <https://doi.org/10.1016/J.CHB.2011.09.009>
- Nisbet, R., Elder, J., & Miner, G. (2009). *Handbook of Statistical Analysis and Data Mining Applications*. Academic Press.
- Ong, E. Y. L., Ang, R. P., Ho, J. C. M., Lim, J. C. Y., Goh, D. H., Lee, C. S., & Chua, A. Y. K. (2011). Narcissism, extraversion and adolescents' self-presentation on Facebook. *Personality and Individual Differences*, 50(2), 180–185. <https://doi.org/10.1016/J.PAID.2010.09.022>
- Ozan, E., Kırkpınar, İ., Aydın, N., Fidan, T., & Oral, M. (2008). Narsisistik kişilik bozukluğu: Gelişim süreçleri ve yaşamı. *Psikiyatride Derlemeler, Olgular ve Varsayımlar*, 2(1–2), 25–37. http://www.rchpjournal.com/rchpdergi/RCHP_NO_4_sayi_1_2_tr_2008.pdf#page=25
- Özgüven, N., & Mucan, B. (2013). The relationship between personality traits and social media use. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 41(3), 517–528.

<https://doi.org/10.2224/sbp.2013.41.3.517>

- Panayides, P. (2013). Coefficient alpha: Interpret with caution. *Europe's Journal of Psychology*, 9(4), 687–696. <https://doi.org/10.5964/EJOP.V9I4.653>
- Papps, B. P., & O'Carroll, R. E. (1998). Extremes of self-esteem and narcissism and the experience and expression of anger and aggression. *Aggressive Behavior*, 24(6), 421–438. [https://doi.org/https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1098-2337\(1998\)24:6<421::AID-](https://doi.org/https://doi.org/10.1002/(SICI)1098-2337(1998)24:6<421::AID-)
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods* (2nd ed.). Sage.
- Raskin, R., & Hall, C. S. (1981). The Narcissistic Personality Inventory: Alternative form reliability and further evidence of construct validity. *Journal of Personality Assessment*, 45(2), 159–162. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4502_10
- Rochlin, G. (1973). *Man's Aggression: The Defense of the Self*. Gambit.
- Rosengren, K. E. (1974). International News: Methods, Data and Theory. *Journal of Peace Research*, 11(2), 145–156. https://doi.org/10.1177/002234337401100208/ASSET/002234337401100208.FP.PNG_V03
- Ross, C., Orr, E. S., Sisic, M., Arseneault, J. M., Simmering, M. G., & Orr, R. R. (2009). Personality and motivations associated with Facebook use. *Computers in Human Behavior*, 25(2), 578–586. <https://doi.org/10.1016/J.CHB.2008.12.024>
- Ryan, T., & Xenos, S. (2011). Who uses Facebook? An investigation into the relationship between the Big Five, shyness, narcissism, loneliness, and Facebook usage. *Computers in Human Behavior*, 27(5), 1658–1664. <https://doi.org/10.1016/J.CHB.2011.02.004>
- Singh, S., Farley, S. D., & Donahue, J. J. (2018). Grandiosity on display: Social media behaviors and dimensions of narcissism. *Personality and Individual Differences*, 134, 308–313. <https://doi.org/10.1016/J.PAID.2018.06.039>
- Stam, R., & Shohat, E. (2007). *Flagging patriotism: Crises of narcissism and anti-Americanism*. Routledge.
- Steinfeld, C., Ellison, N. B., & Lampe, C. (2008). Social capital, self-esteem, and use of online social network sites: A longitudinal analysis. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29(6), 434–445. <https://doi.org/10.1016/J.APPDEV.2008.07.002>
- Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2010). *Asrın Vebası Narsisizm İlleti* (Ö. Korkmaz (ed.)). Kaknüs Yayınları.
- Wallace, H. M., & Baumeister, R. F. (2002). The performance of narcissists rises and falls with perceived opportunity for glory. In *Journal of Personality and Social Psychology* (Vol. 82, pp. 819–834). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.82.5.819>
- Wang, C. W., Ho, R. T. H., Chan, C. L. W., & Tse, S. (2015). Exploring personality characteristics of Chinese adolescents with internet-related addictive behaviors: Trait

- differences for gaming addiction and social networking addiction. *Addictive Behaviors*, 42, 32–35. <https://doi.org/10.1016/J.ADDBEH.2014.10.039>
- Wang, J. L., Jackson, L. A., Wang, H. Z., & Gaskin, J. (2015). Predicting Social Networking Site (SNS) use: Personality, attitudes, motivation and Internet self-efficacy. *Personality and Individual Differences*, 80, 119–124. <https://doi.org/10.1016/J.PAID.2015.02.016>
- Wearesocial.com. (2022). *More than 5 billion people now use the internet*. <https://wearesocial.com/digital-2020>
- Weaver, J. B. (1991). Exploring the links between personality and media preferences. *Personality and Individual Differences*, 12(12), 1293–1299. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(91\)90203-N](https://doi.org/10.1016/0191-8869(91)90203-N)
- Wensley, K., & Campbell, M. (2012). Heterosexual and nonheterosexual young university students' involvement in traditional and cyber forms of bullying. In *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking* (Vol. 15, pp. 649–654). Mary Ann Liebert, Inc. <https://doi.org/10.1089/cyber.2012.0132>
- Yarnold, P. R., & Ph, D. (2019). *Growing Classification Tree Models on the Basis of a Priori Performance Criteria*. January.
- Zywica, J., & Danowski, J. (2008). The faces of facebookers: investigating social enhancement and social compensation hypotheses; predicting Facebooktm and offline popularity from sociability and self-esteem, and mapping the meanings of popularity with semantic networks. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14(1), 1–34. <https://doi.org/10.1111/J.1083-6101.2008.01429.X>